

семінарських занять з використанням методу аналізу конкретних ситуацій дозволяє розвивати певний рівень правового мислення у студентів і сприяє формуванню якостей майбутнього юриста-господарника.

Література

1. Михайлова Э. А. Кейс и кейс-метод. — М.: Центр марк. исслед. и менедж., 1999.
2. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика / Упор. О. Сидоренко, В. Чуба. — К.: Центр інновацій та розвитку, 2001.
3. Пометун О., Пирожниченко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. — К.: Видавництво А.С.К., — 2004. — С. 7, 11, 19.
4. Сурмін Ю. П. Метод аналізу ситуацій (Case study) та його навчальні можливості. Глобалізація і Болонський процес: проблеми і технології: Кол. моногр. — К.: МАУП, 2005.
5. Європейський вектор економічного розвитку: Збірник наукових праць. — Вип. 1(2). — Д.: Вид-во ДУЕП, 2007. — 184 с.
6. Смолінська О. Є. Кейс-стаді організаційної культури: методика дослідження і методика викладання / Актуальні проблеми економіки №1(79), 2008. — С. 51—59.

Ловка О. В., асистент
кафедри педагогіки та психології

ПСИХОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Одним із важливих напрямків удосконалення якості професійної підготовки студентів у ВНЗ є розвиток науково-дослідної діяльності. На сьогодні результати опитувань студентів свідчать, що мотивація студентів до науково-дослідної діяльності знаходиться на досить низькому рівні. З нашої точки зору, підвищення мотиваційної спрямованості та розвиток умінь студентів до цього виду діяльності можливі за умови врахування певних психологічних умов.

При розгляді психологічних передумов формування науково-дослідних умінь у студентів необхідно враховувати єдність їх зовнішньої (практичної) та внутрішньої (психологічної) діяльності. При формуванні науково-дослідних умінь необхідно впливати не тільки на пізнавальні процеси, але й на спрямованість особистості, її почуття, волю, інтереси, психічні властивості. При цьому вирішального значення набуває організація науково-дослідної діяльності. Знання та вміння, які мають бути засвоєні, не можуть бути передані у готовому вигляді, шляхом простого повідомлення або демонстрації. Вони можуть бути засвоєні лише у результаті певним чином організованої діяльності тих, хто навчається.

Найпоширенішою формою наукової діяльності є індивідуальна самостійна робота студентів. Однак експериментальні дослідження психологів показують, що на певному етапі ця діяльність стає більш ефективною, коли вона здійснюється у складі двох-трьох осіб (А.В. Петровський, 1986). У цьому випадку здійснюється не тільки взаємний контроль, але й стимулюється інтелектуальна активність усіх учасників, яка забезпечує значне підвищення ефективності їхньої пізнавальної діяльності. Практика багаторічної роботи кафедри педагогіки та психології КНЕУ з використанням групових форм роботи студентів та, зокрема, методу проектів, свідчить про підвищення зацікавленості студентами науково-дослідною роботою у процесі здійснення ними групових форм діяльності у складі малих груп по 4—6 осіб. У цьому випадку активізуються пізнавальні процеси учасників, підвищується відповідальність за спільну справу, формується взаємна відповідальність за професійну підготовку.

Крім того, проектна діяльність передбачає створення проблемних ситуацій, що також сприяє підвищенню пошукової пізнавальної діяльності студентів. Творче застосування знань при вирішенні різних завдань забезпечується їх глибоким та міцним засвоєнням.

У економічному ВНЗ групові форми діяльності важливо застосовувати також для розвитку нарівні з предметними знаннями компетенцій «вищого рівня» (Дж. Равен), а саме соціальних умінь, необхідних для успішної діяльності у складі майбутніх професійних колективів: взаємодіяти у команді, колегіально приймати рішення, узгоджувати різні точки зору, розподіляти функції та ін.

Ще однією важливою умовою підвищення ефективності науково-дослідної діяльності у ВНЗ нарівні із ширшим застосуванням групових її форм, є принцип побудови відношень між студентами та викладачем на основі взаємного співробітництва. У

такому соціально-психологічному співробітництві можна виділити наступні моменти:

- наукове співробітництво студентів та викладачів означає не використання викладачами студентів для власних цілей, а партнерську взаємодію під час спільної науково-дослідної роботи із виробленням спільної мети і задач, підготовку спільних публікацій, спільних доповідей;

- роль викладача у навчальному процесі змінюється з менторської інформаційної на організаційну партнерську. Викладач організовує науково-дослідну діяльність студентів, та часто бере безпосередню участь у цій діяльності на партнерських засадах;

- будувати систему педагогічного спілкування необхідно з

- орієнтацію на студента як на дорослу людину з високим рівнем самосвідомості, що передбачає наявність у студентів потреби у особистісній та професійній самореалізації;

- теми науково-дослідної роботи важливо обирати з орієнтацією на практичні вимоги сьогодення, цікаві як для викладачів, так і для студентів можливістю розв'язати важливу нагальну проблему. Наприклад, для студентів першого курсу та викладачів кафедри педагогіки та психології спільною цікавою темою проекту стало вирішення проблеми дослідження особливостей сприйняття першокурсниками основних моментів Болонського процесу та на його основі підготовка найбільш ефективного методу презентації для першокурсників інформації про Болонський процес.

Основною формою застосування та засвоєння знань є розв'язання практичних задач. Саме тоді на їх основі формуються необхідні уміння та навички. І тут важливу роль грає психологічний фактор: навчальна діяльність, яка не дає внутрішнього задоволення, не викликає активної роботи мислення, уяви, не потребує творчості та ініціативи, не сприяє глибині засвоєння знань. Тому наукова діяльність має бути практично орієнтованою та базуватися на інтересах студентів, має впливати на їх емоції.

Саме така побудова спільної наукової діяльності дає можливість підвищити активність студентів, дати можливість відчувати себе у ролі дослідника-науковця, проявити творчі здібності, сприяє швидшому формуванню зрілої самостійної позиції. Проте, на жаль, практика свідчить про неготовність викладачів до такого типу співробітництва. Дуже важко відмовитись від солодких ілюзій про можливість створення власних «Пігмаліонів», авторитарної позиції у вирішенні усіх питань, оціночного зверхнього ставлення до студента як до нерівноцінного об'єкта власної управлінської діяльності, який нічого не тямить у предметі.

Крім того, напрямок цієї роботи вимагає від викладачів значно більших зусиль, ніж індивідуальний підхід, а також спеціальних методик та соціально-психологічних знань. Тому кафедрою педагогіки та психології докладається багато зусиль для зміни даної тенденції: проводиться робота по впровадженню інноваційних методів роботи, організований цикл тренінгових занять для викладачів з метою розвитку у них соціально-психологічних та творчих компетенцій, навичок рефлексії. Планується цикл тренінгових занять для студентів з розвитку у них творчих та соціально-психологічних умінь групових форм навчальної, у тому числі, проектної діяльності. Таким чином, кафедрою здійснюється планомірна діяльність для створення психолого-педагогічних умов з розвитку у студентів та викладачів готовності до спільної науково-дослідної діяльності.

*Макаренко А. В., асистент
кафедри теорії та історії держави і права*

УЧАСТЬ СТУДЕНТІВ У НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЯХ ЯК НАУКОВА СКЛАДОВА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

В основу Болонського процесу покладено ідею, що навчання має ґрунтуватися на реальній науково-дослідній діяльності студента під керівництвом досвідченого фахівця. Засвоєння матеріалу студентами відбувається набагато ефективніше у разі їх особистої ініціативи та зацікавленості, тобто відбувається за їх власним бажанням на основі співпраці з науковим керівником.

Студентські наукові конференції вважаються невід'ємною формою висвітлення підсумків наукової роботи і водночас ефективним засобом об'єктивного вияву обдарованої студентської молоді, реалізації набутих ними здібностей, стимулювання потреби у творчому оволодінні знаннями, активізації навчально-пізнавальної діяльності. Проведена на відповідному рівні конференція повинна не лише підтвердити належний рівень виконаної наукової роботи, а показати й інші вміння студента-дослідника — самостійність, оригінальність висловлювання, вміння обґрунтовувати, спростовувати хибні думки, відбувається опанування мистецтвом аргументованої полеміки.